

**Sosyal Yardımlaşma Bağlamında Sivil Toplumun Rolü:
Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Örnekleri**

The Role of Civil Society in The Context of Social Solidarity: Social Assistance
and Solidarity Examples

Öz

Sosyal yardımlaşma, toplumlarda sosyal adaletin sağlanmasına katkı sağlayan araçlar arasında yer almaktadır. Hemen hemen her toplumda devletlerin sosyal yardımlara başvurmalarının yanında, toplum içinde görülen ve kökleri eskilere dayanan yardımlaşma gelenekleri bulunabilmektedir.

Sivil toplumun gelişmesine paralel olarak gelişen ve gönüllülük esasına dayanan sivil toplum kuruluşlarının yanında, kültürümüzde örneklerin görülebilecek pek çok sosyal yardımlaşma örneği bulunmaktadır.

Toplumun vicdani değerlerini yansıtan, naifliğini ortaya koyan, değerlere yaklaşımını sergileyen ve amacı insanı incitmeden yardım etmek olan bu unsurlar kültürümüzde yer bulmasına rağmen, unutulmuş değerler arasında da yer almaktadır. Sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın artırılması ve gereği gibi yerine getirilmesi adına bu değerlerin hatırlanması gerekmektedir.

Abstract

Social assistance is among the tools that contribute to ensuring social justice in societies. In almost every society, besides the states applying for social benefits, there are traditions of solidarity that are seen in the society and which are rooted in the past. In addition to non-governmental organizations that develop on a voluntary basis in parallel with the development of civil society, there are many examples of social assistance that can be seen in our culture. These elements, which reflect the conscientious values of the society, reveal their naivety, display their approach to values and aim to help people without hurt, are among the forgotten values. These values should be remembered in order to increase social solidarity and solidarity and to fulfill them properly.

Giriş

Toplum, bireylerin içinde yaşadığı, büyüyerek gelişen, geliştikçe çeşitli özellikleri farklılaşan, dinamik bir yapıdır. Toplumsal yapının farklılaşması belli geleneksel değerlerin değişmesine, unutulmasına sebep olsa da, belli değerlerin korunarak yaşatılmasını da sağlamaktadır.

Türk toplum yapısının ve İslami değerlerin bir ürünü olan sosyal yardımlaşma, yüzyıllardan beri kültürümüzde var olan bir değerdir. Toplumumuza ait pek çok sosyal yardımlaşma biçimi mevcut olup, birçoğu günümüze kadar sürdürülebilmiştir.

Dünyada demokratikleşmeyle birlikte anılmaya başlanılan sivil toplum ve sivil toplum ruhu esasen kültürümüzün bir parçası konumundadır. Sosyal devlet ilkesi gereği devletlerin toplumdaki dezavantajlı durumda bulunanlara yardım etmesi gerekmektedir. Ancak, toplumun kendi içinde var olan yardımlaşma duygusu da sivil toplumun gelişiminde önemli bir etkidir.

Bu çalışmada, sosyal hizmet ve yardımlaşma bağlamlarında sivil toplum, sivil toplumun gelişimi ve sivil toplum ruhu incelenerek, Türk toplumunda geçmişten günümüze kadar uygulanan sosyal dayanışma örneklerine yer verilmiştir.

Fatma Okur Çakıcı

Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu
Mehmetbey Üniversitesi
fatmaokurcakici@kmu.edu.tr
Orcid:0000-0003-3708-399X

Ahmet Burhan Çakıcı

Doç. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi
ahmetburhan@kmu.edu.tr
Orcid:0000-0003-4848-3278

Article Type / Makale Türü

Review / Derleme

Anahtar Kelimeler

Sosyal Yardımlaşma, Sivil Toplum, Sosyal
Dayanışma

Keywords

Social Assistance, Civil Society, Social
Solidarity

JEL: I30, I39

Submitted: 06 / 02 / 2020

Accepted: 15 / 09 / 2020

1. Sivil Toplum ve Sivil Toplumun Rolü

Sivil sözcüğü Latince “civis” kökünden türetilmiştir ve “yurttaş-kenttaş” anlamına gelmektedir. Sivil toplum ise “civilis- civilizations”, Arapça “medeniyet”, Türkçe “uygarlık” sözcüklerinin karşılığı olan toplum biçimi kastedilmektedir (Akatay, Harman, 2014: 1-2).

Kimilerince ideal bir devlet-toplum modeli olarak ele alınan sivil toplum kavramı (Doğan, 2002: 278), Sivil toplum, Aristo’da site devleti çatısı altında, site devleti sayesinde ulaşılan en yüksek iyilik ve amaç, polis sınırları içerisinde yaşayan bütün insan toplulukları olarak anlaşılmaktadır (Doğan, 2002: 229). Devletin varlığı fonksiyonel bir gerekliliktir. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak düzeni ve uyumu tesis etmek için otoriteye ihtiyaç duyarak devlet ortaya çıkmıştır (Aytaç, 2005: 7).

Sivil toplum ve devlet birbirini ikame eden unsurlar olmamakla birlikte, birbirini tamamlayan, işbirliği yapan ve yönetimde birlikte hareket için varlıkları gerekli olan birimlerdir (Kesgin, 2011: 74).

Bireylerin herhangi bir zorlamaya maruz kalmaksızın kendi aralarında anlaşarak oluşturdukları ortak yaşam alanı (Çaha, 2005: 15) olarak nitelendirilen sivil toplum kavramı, çoğu zaman toplumun belirli bir görünüm biçimini kastetmek için kullanılır. Bu anlamda her toplum sivil toplum değildir. Sivil toplumdan söz edebilmek için toplumun belirli bilinç sahibi ve kolektif bilince sahip olması gerekir (Doğan, 2002: 230).

Sivil toplumun gelişmesi için devletin yanısıra, toplumsal hayatta belli özelliklerin bulunması gerekmektedir. Toplumsal farklılaşma, toplumsal örgütlenme, gönüllü birliktelik, toplumsal düzeyde otonomleşme, baskı mekanizması oluşturma, koşullarının gerçekleşmesi, sivil toplumun ortaya çıkmasındaki en önemli etkenlerdir (Çaha, 1999: 73-74).

Sosyal dayanışmada yer alan bireylerin bunu gönüllülük bilinciyle yerine getirmeleri gerekir. Gönüllülük, bireylerin toplumsal sorumluluk anlayışıyla, çıkar gözetmeksizin bilgi, zaman, beceri, deneyim ve kaynaklarını kendi özgür iradeleriyle bir sivil toplum kuruluşunun amacı doğrultusunda kullanmaları olarak tanımlanmaktadır (Yaman, 2005: 43). Türkçe “gönül” sözcüğünden türeyen gönüllülük, Müslümanlıkta hayırseverlik olarak adlandırılırken, İslamda imece ve salma gibi gönüllü çalışmalar ortaya çıkmıştır (Tomanbay, 2016: 241).

2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Toplum, bir sosyal sistemler bütünüdür (Doğan, 2002:229). Bir toplum veya grubun içinde yer alan bireylerin kendi aralarında veya grupların birbirleriyle olan münasebetlerinde karşılıklı yardımlaşma, işbirliği, ortak tavır ve müşterek faaliyete bağlı olarak gelişen sosyal bağlılık duygusudur (Seyyar, 2008: 416).

Dayanışma kavramının anlaşılması için Durkheim, Tonnies, İbn-i Haldun’un dayanışmayı içeren anlayışlarına değinilmesi gerekmektedir.

Durkheim Dayanışmayı mekanik ve organik olarak sınıflandırmıştır. Mekanik dayanışma benzerlikten kaynaklanır. Bu dayanışmanın hakim olduğu toplumlarda bireyler arası farklılaşma azdır. Organik dayanışma ise bunun tersidir. Bu dayanışma türü farklılaşmanın bir sonucudur. Teknolojik gelişmelere paralel olarak toplumlar ilerledikçe, farklılaşma önem kazanır ve organik dayanışma, mekanik dayanışmanın üzerinde hâkimiyet kurar (Özkalp, 2005: 66).

Tonnies dayanışmayı cemiyet-cemaat biçiminde izah etmekte ve cemaatteki dayanışmayı organik, cemiyetteki dayanışma ise mekaniktir (Abay, 2004: 79). Dayanışma, cemaatin bir karakteristiğidir (Bozkurt, 2006:160).

Dayanışma, İbn-i Haldun’a göre asabiyet kavramına dayanmaktadır. Asabiye, İbn-i Haldun’a göre toplumları birbirine bağlayan güç kaynağıdır (Türkdoğan, 2002: 35). Bir topluluk veya toplumun bireyleri arasındaki yardımlaşma ve dayanışmayı sağlayan, direnme ve atılım yapabilmeyi mümkün kılan toplumsal bağlılık duygusudur (Bozkurt, 2006: 25).

Sevginin, merhametin ve fedakarlığın bir göstergesi olan sosyal dayanışmanın ahlaki temelleri insanın şerefli ve haysiyetli bir varlık olmasına dayanmaktadır. Herkesin şahsiyetli bir hayat sürdürebilmesi için karşılıklı yardımlaşma gerekmektedir (Seyyar, 2008: 416). İnsanlar, eskiden beri, sakatlar, yoksullar, güçsüzler, kimsesizler gibi toplumdaki imkanlar ve hizmetlerden yeteri kadar yararlanamayan mağdur, diğerlerinin ilgi ve bakımına muhtaç kişilere yardım etmişlerdir

(Yolcuoğlu, 2014: 57). İslamiyet'in özellikleri arasında yer alan, sadaka, zekat, kurban gibi ibadetler de toplumsal farklılıkların giderilmesine yönelik ibadetler olarak düşünülebilir.

Bir toplumda sosyal dayanışmanın oluşabilmesi için; öncelikle bireylerin diğerlerine karşı iyi niyet ve samimi hislerle yaklaşabilmeleri gereklidir. Ayrıca toplumda sosyal sorumluluk ve kardeşliği teşvik eden sosyal ahlak esaslarının uygulanması ve işleyen bir sosyal düzenin varlığı ile gerekmektedir (Seyyar, 2008: 416).

3. Türk Kültüründe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Sosyal ilişkiler ve sosyal örgütler ağı olan toplumların sürekliliği, toplumu oluşturan birey, grup ve toplulukların asgari müşterekte birleşmelerine aynı zamanda birbirlerinin haklarına saygı göstermelerine bağlıdır (Bayhan, 2005: 155).

Bir toplumsal yapıda sivil toplum öğelerinden söz edebilmek için sadece ekonomik yapı ve toplumsal örgütlenme değil, zihin dünyasının da böyle bir yapılanmaya uygun olup olmadığı önemlidir (Doğan, 2014: 23).

Sivil toplum terimi "şehir adabını" içerir. Yani "sivil"in kökü şehir hayatının beraberinde getirdiği hakları ve yükümlülükleri ifade eder (Bayhan, 2005: 149). Sivil toplum, modern toplumda rastlanan bir sosyal olgudur. Toplumun sürekliliği bu toplumsal olgunun geçmişte uzantılarının bulunduğu kabulünü gerektirir. Osmanlı toplumunda "bir tür ön-sivil toplum" kurumundan söz edilir (Doğan, 2014: 42).

Türkiye'de Selçuklu ve Osmanlı deneyimine dayanarak yükselen İslam anlayışı, demokratik bir siyasal kültüre katkıda bulunacak unsurlara sahiptir. Demokratik anlayıştaki birey, özgürlük, hukuk, grup, sivil hayat, özel yaşam, serbest teşebbüs gibi kavramlar İslam'ın insan, cemaat, mahrem yaşam alanı, serbest ticaret ortamı gibi kavramlarıyla örtüşmektedir (Çaha, 1999: 89). Mardin (1987:12)'ye göre Osmanlı da özel hayatın örfi sultaniden uzak, bir çeşit masaniyetle korunmuş olarak gelişmesi açısından "sivil toplum" un varlığından söz edilebilmektedir (Mardin, 1987: 12).

Osmanlı siyasal kültürü sivil topluma müsaade edecek yapıda bulunmadığından, sivil toplumu teşkil edecek unsurlar merkeze ekonomik, kültürel ve idari temellerle bağlı kalmıştır (Çaha, 2000: 158). Osmanlı'da kentlerin özerk olmama durumu, sivil toplumun gelişmemesinde en önemli etkidir (Doğan, 2014: 67).

Osmanlı'da bugünkü anlamıyla akıllara gelecek bir sivil toplumdan bahsetmek mümkün görülmemektedir. Sivil toplum fonksiyonu üstlenen kuruluşlar, genellikle siyasal, etik-dini, askeri ve idari veya mali yada sosyal yardımlaşma ve dayanışma gibi amaç ve düşünceler iç içe bulunmaktadır (Doğan, 2014: 43). Osmanlı'da batıdaki anlamıyla tarihsel, toplumsal ve felsefi bir içeriği bulunan sivil toplum unsurları yani özerk sosyal sınıfların bulunmaması, güçlü devlet geleneği ve sultanların güçlü otoritesine bağlanabilmektedir (Aslan, 2010: 264). Toplumla devlet arasında önemli bir varlık, dolayısıyla sivil toplum niteliğinde olan şehir, lonca, dini kurum ve yerel eşraf gibi arası kurumlar varlık itibarıyla sivil topluma örtük bir potansiyel teşkil etmişlerdir (Çaha, 2000: 167-168). Dolayısıyla, Klasik Osmanlı sisteminde batılı anlamda sivil toplum işlevini yerine getirmekle görevli organların bulunmadığı, ancak toplum içerisinde faaliyet gösteren bazı kurumların bir yan ürün olarak, sivil toplum fonksiyonunu üstlendiği görülür (Doğan, 2014: 44-45).

Osmanlı'daki "millet sistemi" sivil topluma en çok yaklaşan sistemdir (Gönenç, 2001: 90). Osmanlı'da toplumsal grupların kendilerini serbest hissetmeleri, devletin doğrudan yönlendirmesine maruz kalmadıkları, sosyal alanlar (kendi dillerinde eğitim hakkı, kendi kültürlerini yaşamaları) olduğu kabul edilmelidir (Doğan, 2014: 71).

Sosyal yardımlaşma baştan beri Türk toplumsal yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. MÖ. 3000 yılında Orta Asya'da Türkler bir çeşit sosyal güvenlik kurumu ve hayvanları korumak için vakıflar kurmuşlardır. Cengiz Han'ın yasalarının 31. maddesi yoksulların ve yaşlıların korunmasını içermektedir. 4. yy'dan başlayarak Anadolu'da düşkünlere, yaşlılara, hastalara, öksüz ve yetimlere, öğrencilere yapılan yardımlar bulunmaktadır (Şeker, 2008: 44-45).

3.1. Loncalar: Mahalli esnasın bir araya geldiği loncalar mahalli sivil girişimi temsil eden kurumlar arasındadır (Acun, 2005: 51). Loncalar, esnafı merkezi yönetim arasındaki bir köprü

konumunda olan Anadolu'da üretim ve pazarlama ortaklığını teşvik eden, zamanla üretim kalitesini yükseltmeye, kalifiye eleman yetiştirmeye ve yetişen ustalara sertifika vermeye, iş ve ticaret ahlakını geliştirmeye ve denetlemeye, işçileri korumaya ve üretimi en ucuz yoldan tüketiciye ulaştırmaya yönelik görev üstlenmişlerdir (Çaha, 2000: 163).

Loncalarda "Tevaün veya orta sandığı" olarak adlandırılan ve meslek mensuplarının ve aile fertlerinin sakatlık, yaşlılık, hastalık, doğum, iş kurma, işsizlik ve ölüm gibi birtakım sosyal risklere karşı üyelerine veya aile fertlerine aynı ve nakdi yardım yapmak amacıyla oluşturulan sandıklar bulunmaktaydı (Yazgan, 1969: 12'den akt. Şenocak, 2009: 422-423).

3.2. Ayan: Osmanlı'da devlete bağımlı gelişen önemli bir sivil toplum unsuru ise taşradaki soylu kesimdi. Tımar sistemi dağıldıktan sonra ortaya çıkan Ayan, özellikle 19. yy.'ın başlarında merkezi yönetim karşısında önemli bir güç odağı haline gelmiştir (Çaha, 2000: 167-168).

3.3. Din: Tarikatlar, dini ve sosyal organizasyonlar olarak bir sosyal örgütlenmeyi de içermekteydi. Bağlı olanların sosyal ihtiyaç ve hedefleri arasında bir paralellik ve dayanışma gözlemlenebilmektedir (Doğan, 2014: 52). Ancak; Osmanlı'da din kurumu da sivil toplum unsuru olmakla birlikte, devlet karşısında ciddi bir varlık gösterememiştir (Çaha, 2000: 165).

3.4. Vakıflar: Vakıflar, Osmanlı toplumsal yapısı içinde devlet müdahalesine belirli oranda kapalıydı. Bu kurumlar günümüzde sivil toplum kuruluşlarının temel niteliklerinden biri olarak kabul edilen gönüllülük esasına dayalıydı (Doğan, 2014: 22). Devlet kontrolünün en üst düzeyde gerçekleştiği Osmanlı şehirlerinde sosyal hayatın yaşanması, eğitim, sağlık, belediye hizmetlerinin sağlanması gibi konularda 19. yy. öncesinde sivil girişimi temsil eden vakıflar etkili olmuştur (Acun, 2005: 51). Toplumsal hayatımızda önemli bir yer tutan vakıflar, İslamiyet'in kabulüyle daha da gelişerek, Osmanlı İmparatorluğu'nda bugün devletin üstlendiği bir çok görevi yerine getirmiştir (Ceyhan, 2014: 150).

3.5. Ahilik: Ahilik kurumu, isyan, savaş ve istilalarda üyelerine güven verici bir ocak başı işlevi görmüştür. Bununla birlikte Ahi zaviyeleri ekonomik kuruluş olmanın ötesinde üyeleri arasında dayanışma ruhu, sıcak sosyal ilişkilerin cereyan ettiği bir sosyal yapı rolü oynamıştır (Doğan, 2014: 45). Ahilik teşkilatı dayanışmacı bir karaktere sahip olmakla birlikte hedeflerinden biri de, toplumda yaşayan bireylerin birbirine yakınlaşmasını ve aralarında dayanışma ruhunun oluşturulmasını sağlamaktır (Kıyak, 2017: 2500).

3.6. Sadaka Taşları: Anadolu ve Rumeli'de Osmanlı döneminden kalan tarihi camilerin bazılarında bugün bile varlığını koruyan sadaka taşları, yardımlaşmanın en ince örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Cami avlularının en kuytu köşesine konulan ve bir insan boyuna yakın üst kısmında küçük bir oyuk bulunan silindir şeklindeki taş, imkânı olan insanların, üzerindeki oyuğa bıraktıkları sadakalarıyla yoksula, rencide etmeden el uzatmasını sağlamaktaydı (Yenişafak.com, 2013).

3.7. Zimem Defteri: Osmanlı'da sosyal yardımlaşmanın en önemli örneklerinden biri de "zimem defterleri"dir. Ramazanda hali vakti yerinde olanlar tebdil-i kıyafet yaparak hiç tanımadıkları semtlere gider, bakkal veya manava, içerisi sakın olduğu bir anda, içeri girer ve "Zimen defteri" niz var mı?" diye sorardı. Esnaf bu defteri çıkarınca, "Lütfen baştan, sondan ve ortadan şu kadar sayfanın hesabını yapınız." der. Esnaf da bu kadar sayfanın toplamını hesaplar, bu kişi de "Silin borçlarını, Allah kabul etsin" diyerek borcu öder ve giderdi (Doğru: 2012'den akt. Çetin, 2014).

3.8. İmece: Bir toplumsal yardımlaşma kurumu olan imece, yazılı olmayan hukuka dayalı, bir köy ya da köy topluluğu içinde işlerin gönüllü ya da zorunlu olarak ve elbirliği içinde yapılması anlamına gelmektedir (Kara, 2016: 379-380). Özellikle köylerde görülen ve işlerin birliktelik içerisinde yardımlaşma anlayışıyla yapılmasına en önemli örnekler arasında yer almaktadır.

3.9. İmarethaneler: İmaretler (aşevleri), ihtiyaç sahiplerine karşılıksız yemek sunmak amacıyla kurulmuş bir sosyal yardımlaşma kurumudur (Gürbıyık, 2015: 24). İmarethanelerde yoksullara, misafirlere, medrese öğrencilerine yemek dağıtma görevi görülmekteydi.

3.10. Diş Kirası: Diş Kirası, eski ramazanlarda iftara gidilen saray ve konaklarda misafirlere verilen hediyeler için kullanılan bir tabirdir (İslamveihsan.com, 2018). Verilen iftar yemeğinin ardından, gelen misafirlere zahmet edip yemeğe geldikleri için verilen hediyeleri içermektedir.

3.11. Yitik Taşı: Yapıldığı dönemden bu yana, civarda bir eşya bulanlar, bu oyuğun içine bırakırdı. Adı da bu nedenle “yitik taşı” yani “kayıp taşı” olarak kondu. Bölgede bir şey bulan da, bireylerini kaybedenler de yitik taşına koşardı. Yitik taşları, toplumsal bir yardımseverliği ortaya koymanın yanında, insanların dürüstlüğünün de göstergesiydi (Diyanet.tv, 2018).

Türk-İslam kültüründe yer alan yardımlaşma ve dayanışma geleneğinin daha pek çok örneği bulunmaktadır. Cenaze evlerine götürülen yemekler, misafire kahve ikramında suyun birlikte verilmesi (aç olan önce suyu içer ve ev sahibi de misafirin aç olduğunu anlar), pencere önüne konulan çiçeklerin renklerinin evin içindeki durumu yansıtır özellikle olması (sarı çiçek evde hasta olduğunu ve yoldan geçenlerin daha sessiz davranmaları gerektiğini ortaya koyarken, kırmızı çiçek evde genç kız olduğunu ve yoldan geçenlerin üslubunca tavır takınmaları gerektiğini ortaya koymaktadır), kapı tokmaklarının çeşitleri (evlerde iki kapı tokmağı bulunup, gelen misafir tek erkek ise büyük tokmağı, yanında kadın varsa küçük tokmağı çalarak evdekileri bu şekilde bilgilendirir), Ramazan ve üçaylarda yapılan yardımlaşmalar, dul, yetim, fakir, muhtaç ve kimsesizlere yapılan yardımlar kültürümüzün sosyal yardımlaşma ve dayanışma örneklerini oluşturmaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Devletle toplum arasında bulunan, devletin ulaşamadığı alanlarda etkili olan, bireylerin ortak amaç ve gönüllülükle toplumsal fayda için hareket etmesini sağlayan sivil toplum, sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın en önemli göstergeleri arasında yer almaktadır.

İnsanların içlerinde bulunan manevi ve toplumsal duygular, insanları yardımlaşmaya yönelten en önemli sebepler arasında yer almaktadır. Hem İslamiyet öncesi, hem de İslamiyet'in kabulünden sonra Türk toplumunda sosyal yardımlaşma ve dayanışma örnekleri görülebilmektedir. Türk toplumunda gelişen vakıflar sosyal yardımlaşmanın en önemli unsurunu oluştururken, çeşitli mesleki sosyal yardımlaşma örneklerini de görmek mümkündür. Bununla birlikte, zenginin yoksula yardım eli uzatması Türk-İslam kültürünün önemli bir ögesini oluşturmaktadır. Sosyal yardımlaşma gönüllülük esasına dayalı ve yardım alanın onurunun incinmemesine özen gösterir nitelikte gelişmiştir.

Bireylerin gönüllülük bilinciyle bir araya geldikleri ve en yakınlarından başlamak suretiyle toplumsal sorunlara çözüm bulmak, toplumsal ilişkileri kuvvetlendirmek, toplumsal barışı ve refahı sağlamak amacıyla gerçekleştirdikleri faaliyetler, sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın örneklerini oluşturmaktadır.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın olduğu toplumlarda bireylerin barış, huzur içinde yaşama ihtimalleri daha yüksektir. Herkesin seferber olduğu, varını yoğunu ortaya koyduğu, madden, manen ve fiziksel olarak bir bütün oluşturduğu Kurtuluş Savaşı, toplumumuzdaki en büyük sosyal dayanışma örneğidir. Aynı şekilde herhangi bir doğal afet durumunda toplumun bir bütün olması ve muhtaç durumdakilere yardım etmesi, mağdurların yaralarının sarılması, toplumsal dayanışmanın örnekleri arasında yer almaktadır.

Toplumda sosyal dayanışmanın olmaması, bireylerin birbirlerine karşı sevgi ve saygı eksikliğini, sosyal barışın olmamasını ve sosyal çatışmayı ortaya çıkararak, toplumun kopuk ve toplumsal ilişkilerin zayıf olması sonucunu ortaya çıkaracaktır.

Bir devletin sağlam olabilmesi için toplumun ve toplumsal kurumların da sağlam olması gerekmektedir. Toplumsal yaşamın güçlendirilmesi ise karşılıklı yardımlaşma ve dayanışmanın sağlanarak bireylerdeki birliktelik duygusunun artırılması ile daha da güçlenecektir.

Extended Abstract

Society is a dynamic structure in which individuals live, grow and develop, and their diverse characteristics differ. Although the differentiation of the social structure causes certain traditional values to change and be forgotten, it also ensures that certain values are preserved and kept alive.

Social assistance, a product of the Turkish social structure and Islamic values, has been a value in our culture for centuries. There are many forms of social assistance belonging to our society, many of which have been sustained to this day.

The spirit of civil society and civil society, which are started to be mentioned with democratization in the world, is essentially a part of our culture. In accordance with the principle of social state, states should help those who are disadvantaged in the society. However, the sense of solidarity that exists within the society is also an important factor in the development of civil society.

Civil society, which is located between the state and the society, is effective in the areas that the state cannot reach, and enables individuals to act for social benefit with common purpose and volunteering, are among the most important indicators of social solidarity and solidarity.

Spiritual and social emotions in people are among the most important reasons that lead people to help. Examples of social assistance and solidarity can be seen in Turkish society both before and after the acceptance of Islam. While foundations developing in Turkish society constitute the most important element of social assistance, it is possible to see various examples of professional social assistance. Nevertheless, helping the rich reach out to the poor is an important element of the Turkish-Islamic culture. Social assistance has developed on a voluntary basis and takes care not to hurt the dignity of the recipient. The activities that individuals come together with the awareness of volunteering and to find solutions to social problems starting from their closest ones, to strengthen social relations, to provide social peace and prosperity are examples of social assistance and solidarity.

In societies with social assistance and solidarity, individuals are more likely to live in peace and peace. The War of Independence, in which everybody is mobilized, his presence is intense, and he has formed a physical, spiritual and physical whole, is the biggest example of social solidarity in our society. Likewise, in the event of a natural disaster, the society being a whole and helping those in need, healing the wounds of the victims, are examples of social solidarity.

The lack of social solidarity in the society will reveal the lack of love and respect for each other, the lack of social peace and social conflict, resulting in the broken society and weak social relations.

For a state to be sound, society and social institutions must also be sound. Strengthening social life will be further strengthened by providing mutual aid and solidarity and increasing the sense of unity in individuals.